STUDIU DE CAZ: ANUL 1940 - SFÂRȘITUL ROMÂNIEI MARI

scoalacool.ro

Cadrul internațional

23 august 1939 - la Moscova (Federația Rusă), s-a semnat Pactul Ribbentrop-Molotov ⇒ împărțirea sferelor de influență germano-sovietice în Europa de Est.

1 septembrie 1939 - Germania a invadat Polonia ⇒ izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial (1939-1945).

6 septembrie 1939 - la Cotroceni, Consiliul de Coroană a proclamat neutralitatea României, obiectivul politicii externe fiind *„buna înțelegere cu toți vecinii și apărarea fermă a granițelor”*.

Europa (august 1939)

Soldați germani înlătură bariera de la granița dintre Polonia și Germania (septembrie 1939)

Anul 1940: cedările teritoriale

I. U.R.S.S. (Basarabia și nordul Bucovinei):

26 iunie 1940 - România a primit nota **ultimativă** a statului sovietic condus de Iosif Vissarionovici Stalin (1924-1953) privind cedarea Basarabiei și a nordului Bucovinei.

În urma refuzului sovietic de a negocia, și la sugestia Germaniei, România a acceptat cedarea Basarabiei și a nordului Bucovinei.

27-28 iunie - în Consiliul de Coroană, decizia a fost luată cu un scor de 20 voturi pentru acceptarea ultimatumului sovietic și 6 împotrivă.

30 iunie - trupele sovietice au ajuns pe linia Prutului (a fost ocupat inclusiv Ţinutul Herța).

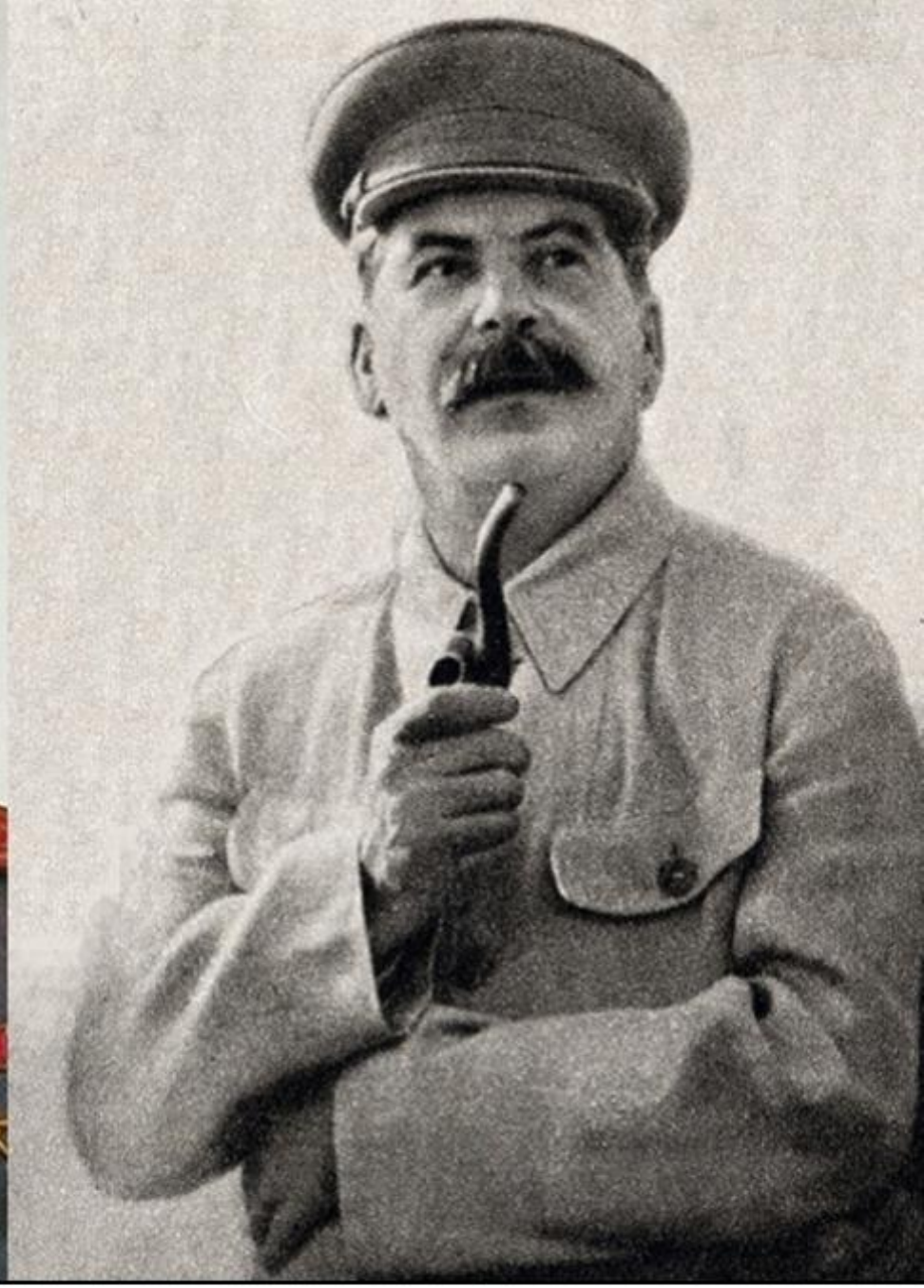

Iosif Vissarionovici Stalin

„În anul 1918 România folosindu-se de slăbiciunea militară a Rusiei a desfăcut de la Uniunea Sovietică (Rusia) o parte din teritoriul ei, Basarabia, călcând prin aceasta unitatea seculară a Basarabiei, populată în principal cu ucraineni, cu Republica Sovietică Ucraineană.

Uniunea Sovietică nu s-a împăcat niciodată cu faptul luării cu forța a Basarabiei, ceea ce guvernul sovietic a declarat nu o singură dată și deschis în fața întregii lumi. Acum când slăbiciunea militară a U.R.S.S. este de domeniul trecutului iar situația internațională care s-a creat cere rezolvarea rapidă a chestiunilor moștenite din trecut pentru a pune în fine bazele unei păci solide între țări, U.R.S.S. consideră necesar și oportun ca în interesul restabilirii adevărului să pășească împreună cu România la rezolvarea imediată a chestiunii înapoierii Basarabiei la Uniunea Sovietică.

Guvernul sovietic consideră că chestiunea întoarcerii Basarabiei este legată în mod organic de chestiunea transmiterii către U.R.S.S. a acelei părți a Bucovinei a cărei populație este legată în marea sa majoritate de Ucraina sovietică prin comunitatea sorții istorice, cât și prin comunitatea de limbă și compoziție națională. Un astfel de act ar fi cu atât mai just cu cât transmiterea părții de nord a Bucovinei către U.R.S.S. ar putea reprezenta, este drept că numai într-o măsură neînsemnată, un mijloc de despăgubire a acelei mari pierderi care a fost pricinuită U.R.S.S.-ului și populației Basarabiei prin dominația de 22 de ani a României în Basarabia.

Guvernul U.R.S.S. propune Guvernului Regal al României:

1. Să înapoieze cu orice preț Uniunii Sovietice Basarabia;

2. Să transmită Uniunii Sovietice partea de nord a Bucovinei cu frontierele potrivit cu harta alăturată.

Guvernul sovietic își exprimă speranța că Guvernul român va primi propunerile de față ale U.R.S.S. și că aceasta va da posibilitatea a se rezolva pe cale pașnică conflictul prelungit dintre U.R.S.S. și România.

Guvernul sovietic așteaptă răspunsul Guvernului Regal al României în decursul zilei de 27 iunie curent.”

(Ultimatumul sovietic din 26 iunie 1940)

U.R.S.S.
Ungaria
U.R.S.S.
Basarabia (U.R.S.S.)
28 iunie 1940
Iugoslavia
Marea Neagră
Bulgaria

Anul 1940: cedările teritoriale

II. Ungaria (Nord-vestul Transilvaniei):

2 iulie 1940 - Carol al II-lea i-a cerut lui Adolf Hitler (1933-1945) să garanteze frontierele statului.

15 iulie - Hitler a fost de acord cu cererile regelui Carol al II-lea dacă se vor rezolva pe cale pașnică diferendele teritoriale pe care România le-a avut cu Ungaria și Bulgaria.

16-24 august - la Turnu-Severin, au avut loc negocieri româno-ungare cu privire la teritoriul Transilvaniei: Ungaria a pretins cca. 69.000 km² din suprafața României, la care guvernul român a răspuns oferind un schimb de populație și o serie de rectificări minore ale granițelor.

30 august - **Dictatul** de la Viena (Austria): Germania și Italia au impus cedarea Nord-vestului Transilvaniei Ungariei, iar Hitler a acordat garanții teritoriale României.

1940-1944 - în Nord-vestul Transilvaniei, etnici români au fost masacrați de trupele regimului condus de Miklos Horthy (1920-1944): la Mihai Bravu, Nușfalău, Ciumărna, Zalău, Treznea, Huedin, Ip, Cerișa, Mureșenii de Câmpie, Camăr, Luduș, Sărmașu, Prundu Bârgăului și Moisei.

III. Bulgaria (Cadrilaterul):

19-21 august 1940 - la Craiova, au avut loc negocieri româno-bulgare, în urma cărora s-a decis cedarea Cadrilaterului (județele Durostor și Caliacra) și un schimb de populație.

7 septembrie - semnarea tratatului de la Craiova ⇒ cedarea Cadrilaterului Bulgariei.

Adolf Hitler

Miklos Horthy

„Am observat întâi că este o hartă românească. Am desfăcut-o cu nordul în jos, ceea ce m-a făcut să nu înţeleg nimic. Mi-a întors-o Schmidt. Ochii mei au căutat tăietura de la graniţa de vest pe care cu toţii am aşteptat-o. Mi-am dat seama însă că este altceva. Am urmărit cu ochii graniţa care a pornit de la Oradea către răsărit, alunecând sub linia ferată şi am înţeles că a cuprins şi Clujul… Am început să nu mai văd. Când mi-am dat seama că graniţa a coborât în jos ca să cuprindă secuimea am mai avut, în disperarea mea, un singur gând: Braşovul! O mică uşurare: Braşovul a rămas la noi.

Când am privit în toată grozăvia împărţirea Transilvaniei, am înţeles că puterile care mi-au fost mult slăbite mă părăsesc cu totul. Tabloul dinaintea ochilor s-a făcut neclar, ca un nor galben cenuşiu, din cenuşiu, negru… În clipa aceea mi-am pierdut cunoştinţa.”

(Mihai Manoilescu, *Memorii - iulie-august 1940 - Dictatul de la Viena*)

Ungaria
Nord-vestul Transilvaniei (Ungaria)
U.R.S.S.
30 august 1940
Iugoslavia
Marea Neagră
Bulgaria

Etnici români masacrați de trupele maghiare în Transilvania (1941)

Plăcuțe comemorative ale masacrelor de la Ip și Treznea (septembrie 1940)

7 septembrie 1940
Ungaria
U.R.S.S.
Iugoslavia
Bulgaria
Cadrilater (Bulgaria)
Marea Neagră

Ținuturile României (septembrie 1940)

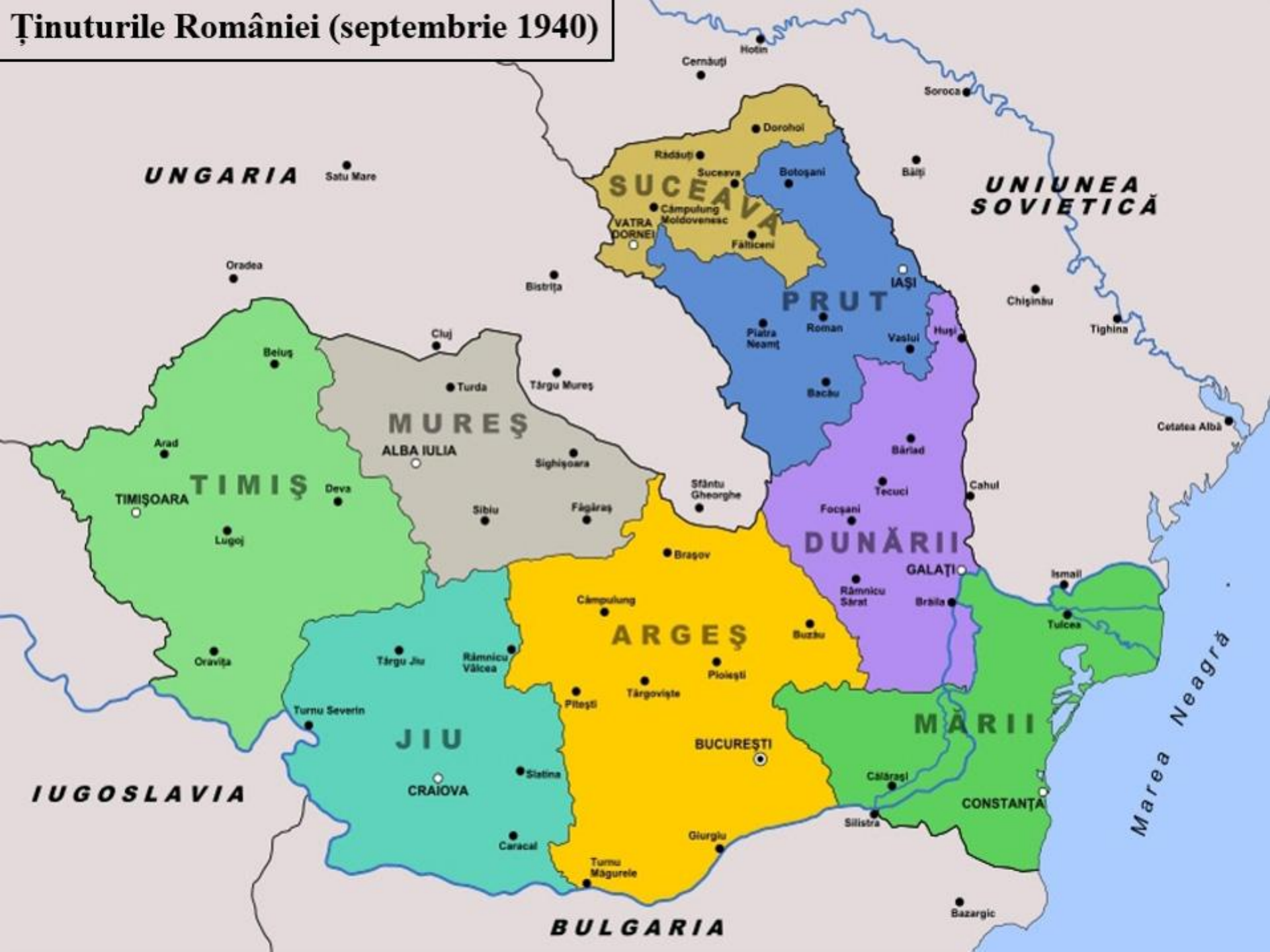

Urmări

România a pierdut 100.293 km^2 din teritoriul național (31.4%) și 6.398.243 locuitori (32.09%).
6 septembrie 1940 - regele Carol al II-lea a abdicat, locul său fiind luat de Mihai I și guvernul condus de generalul Ion Antonescu.

Harta pierderilor teritoriale din vara anului 1940

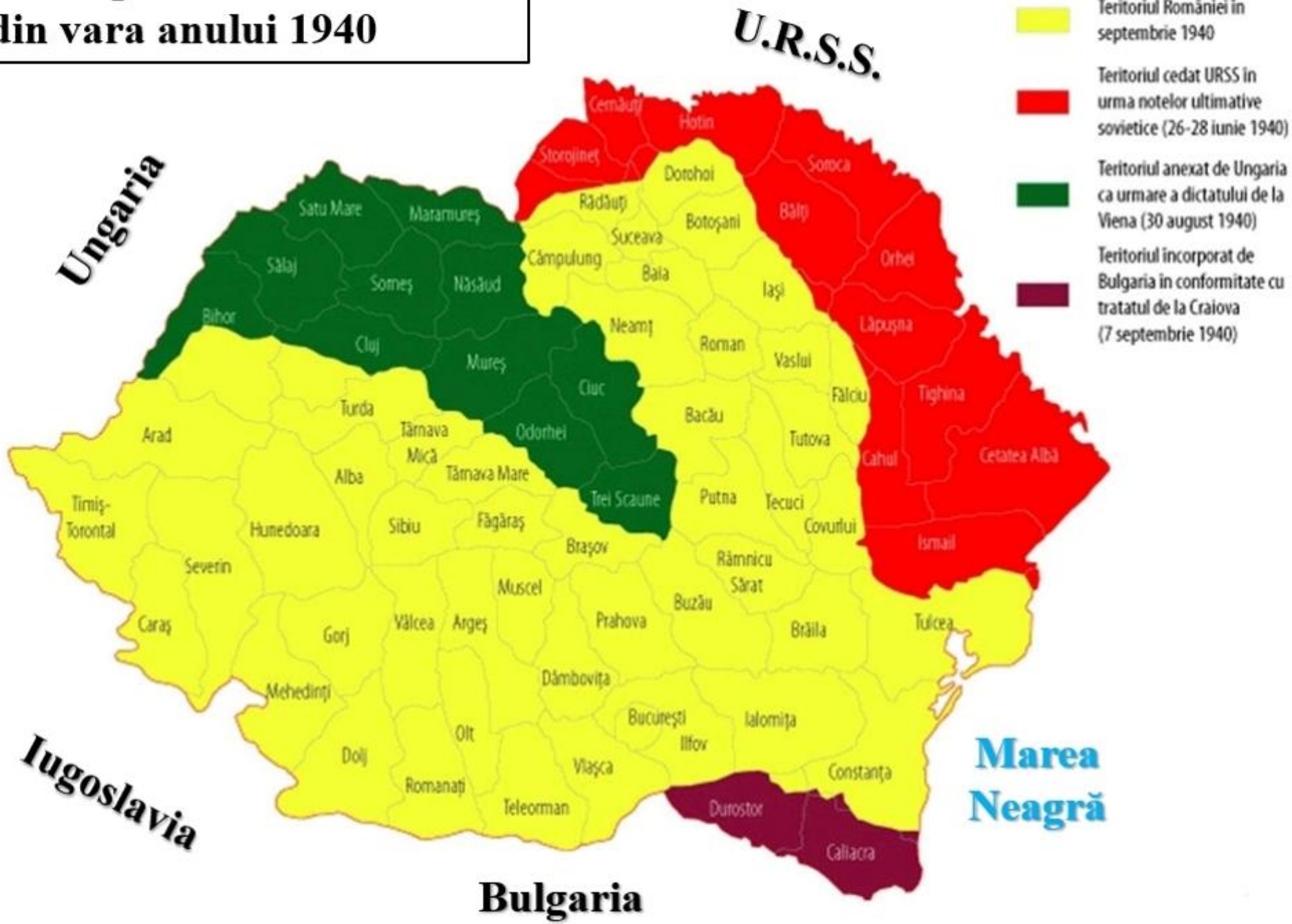

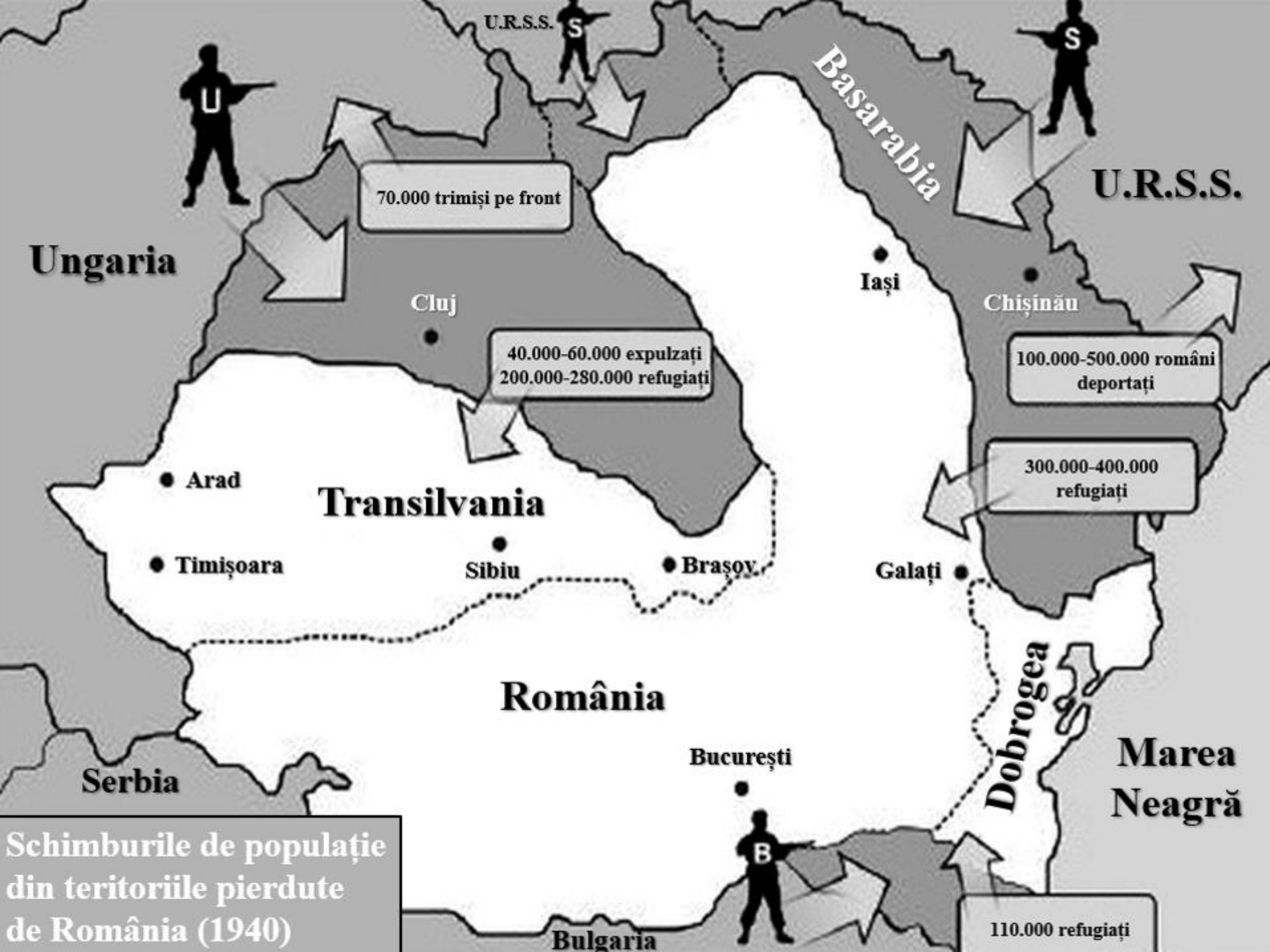

Schimburile de populație din teritoriile pierdute de România (1940)

Mihai I

Ion Antonescu

BIBLIOGRAFIE

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Soare, Aurel Constantin, Cojocaru, Daniela Ana, Grozav, Gabriel, Pavelescu, Alina, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Art Klett, București, 2020.
3. Stoica, Stan (coordonator), Bălușoiu, Valentin, Becheru, Dragoș Sebastian, Bilcea, Valentina, Bondar, Ancuța, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura CD Press, București, 2020.
4. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Litera, București, 2020.
5. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
6. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
7. Hitchins, Keith, *România: 1866-1947*, Editura Humanitas, București, 2017.
8. Guida, Francesco, *România în secolul XX*, Editura Cartier, Chișinău, 2019.
9. Guida, Francesco, *Cealaltă jumătate a Europei: de la Primul Război Mondial până în zilele noastre*, Editura Humanitas, București, 2023.
10. Manoilescu, Mihail, *Dictatul de la Viena. Memorii iulie-august 1940*, Editura Paul Editions, București, 2020.
11. Imagini: Google Images (domeniul public).

😁 Vă mulțumim pentru atenție! 🎉

ȘCOALA COOL

EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT